

KLA 311

YUNAN ve ROMA İKONOĞRAFİSİ

DEMETER

Doç. Dr. Erhan Öztepe

© Sunum içerisinde kullanılan görseller telif hakkına sahip olup yalnızca eğitim amaçlıdır. Başka amaçlarla kullanılamaz

DEMETER

DEMETER büyük Olympia tanrıçalarından biridir. Tarımla, bereketle ilgili tanrıçadır. Tahıl ve ekmek, insanlığın ana rızkı olmuştur. Demeter aynı zamanda Gizemler Kültüne başkanlık etmiştir. Demeter genellikle buğday ve bir meşale ile başında taçla olgun bir kadın olarak tasvir edilmiştir.

TARIM ,TAHIL ve EKMEK TANRIÇASI DEMETER

Demeter tarım, tahıl ve ekmek tanrıçası olarak betimlenmiştir. Tanrıça aynı zamanda açlığın ve açlık tanrıçası da olmuştur. Bitkileri başarısız olunca, açlık onu hızla takip edecektir. Yunan tanrılarının çoğunda olduğu gibi, onun da ikili doğası vardır. Onun doğanın gücü ya nimet (bol hasat) veya lanet (ürün kaybı) getirebilir.

DEMETER MEYVA VE SEBZELERİN TANRIÇASI

Demeter son derece önemli olmasına karşın sadece tahılın değil tüm dünyanın meyve tanrıçası, bahçecilik tanrıçası olarak, büyüyen incir, elma, armut ve diğer meyve (zeytin hariç, Athena'nın üzüm, Dionysos'un) onun hakimiyetindedir. Ayrıca sebze bitkileri tanrıçası (fasulye dışında) olmuştur.

DEMETER ARPA'NIN YEME İÇMENİN TANRIÇASI

Arpa-yemek yaygın olarak eski Yunan'da tüketilen lapa benzeri bir içecek olmuştur. Bu içki Demeter'in Mysterler Kültünde özellikle Dionysos'un şarabı yerine ritüellerde kullanılmıştır.

DEMETER HUKUK VE DÜZENİN TANRIÇASI

Demeter, Thesmophoros (Hukuk-Veren) başlığı altında Yunanistan'da boyunca düzen ve hukukun tanrıçası olarak kabul edildi.

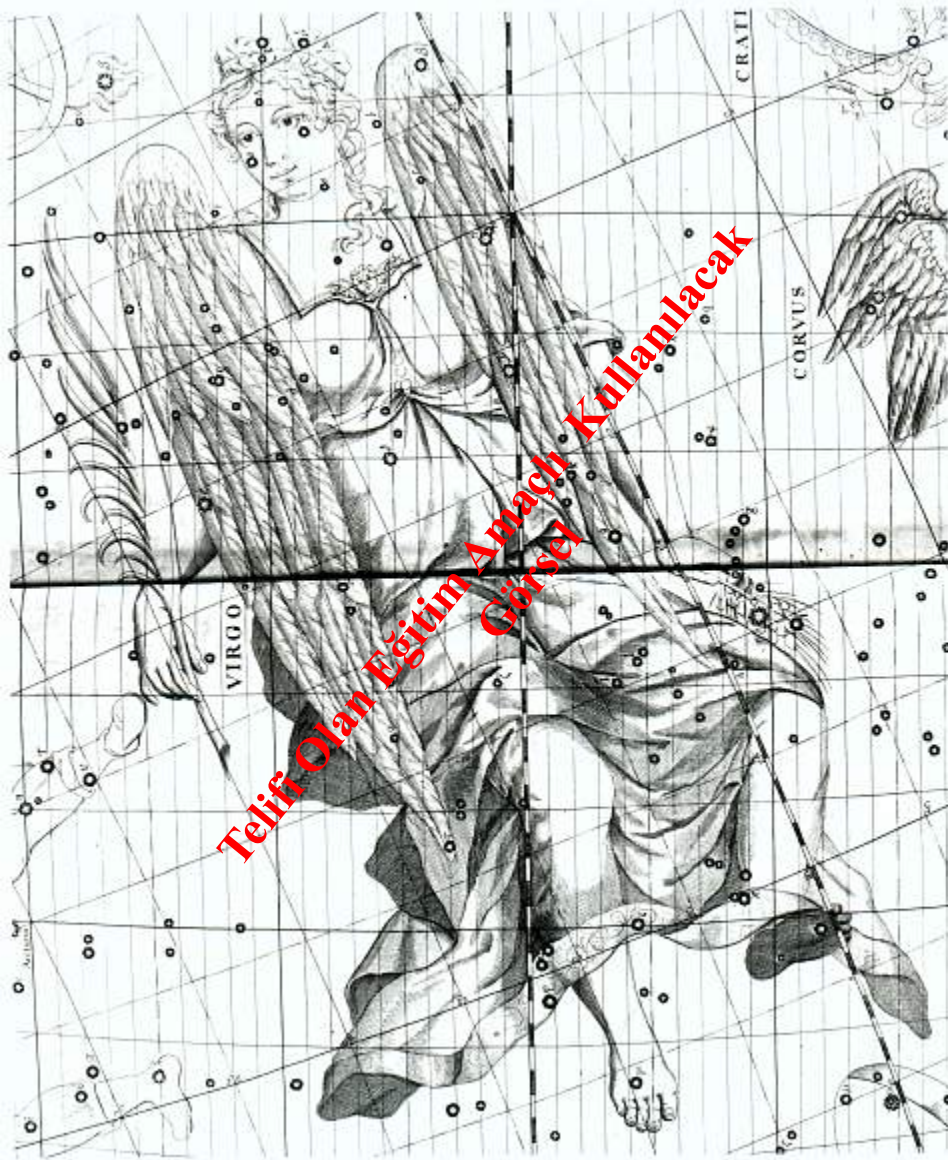
DEMETER VETAKIMYILDIZLARI

Antik tarım takvim takımyıldızlarının yükselişi ve ayarlara göre ölçülmüştür. Doğal olarak birçok yıldız grupları tanrıça dahil Çoban, Büyük Ayı ve Başak ile ilişkili hale gelmiştir.

VIRGO :Takımyıldızı Başak yıldızı Spica merkezli elinde tahıl bir demet tutan temsil edildi.

Kaynak:

<http://www.ianridpath.com/startales/virgo.htm>

YAŞAM SONRASININ TANRIÇASI DEMETER (mysterler kültü)

Yunanistan'ın Attika bölgesindeki Eleusis kenti, tüm Yunan dünyasında saygı

*gören ve "Tanrıçalar" olarak adlandırılan Demeter ve kızı Persephone onuruna düzenlenen ritüeller ve gizemleriyle ünlüdür. Biçim ve içerik özellikleri bakımından geleneğin Homeros'a atfettiği, ancak gerçekte değişik ozanlarca yazılmış olan otuz üç hymnosun en uzun üç tanesinden biri olan **Demeter'e Hymnos***, **Elelusion'deki** Demeter tapınıminin en önemli kaynak eseri olma özelliğine sahiptir. Eskiçağ Yunan kadınlarının dinsel dünyaları ve tarımsal takvimin bütün aşamalarına ilişkin eğretilmelerle doludur. Bu bağlamda Demeter'in adına kutlanan toplam sekiz bayramın hepsi söz konusu hymnosa konu olan mitos ile ilişkilidir. Eleusis'deki Demeter kültünün kutlamaları kapsamında düzenlenen sekiz bayramdan ikisi, Thesmophoria ve Haloa bayramları, Yunanistan'ın her yanından gelen evli kadınlara açıktı. Bu iki bayram özellikle oruç tutma, kurban kesme, arınma, yas tutma ve bazı şeylerden sakınma üzerine temellenmiştir.*

(*Hymnos: Eski Yunan'da bir koro liriği olan hymnos tanrıların ve kahramanların şerefine söylenen şarkılardır.)

Kernos
kaynak
<https://www.pinterest.co.uk/pin/403283341624565300/>

P.T. Pinax, Eleusis'te Demeter,
Persephone Mysterler kültü
sahnesi Atina Müzesi MÖ 4. yy
Kaynak:
<http://www.nea-acropoli.gr/magazine/index.php/p-hiloso-phorum-nea-acropoli-articles/143-myhtika-mystiria>

Kernos: Pişmiş topraktan bir tür sunu vazosudur. Bronz Çağı'ndan Kyklad adaları ve sonrasında Yunanistan'daki kentlerde gizemli ayinlerde kullanılan kernos birbirine bağlı kadehlerden oluşmaktadır. Platon'un liknon (tahıl sepeti, beşik) kelimesi ile tanımladığı bu kap için iki farklı tasvir vardır. İlkinе göre kernos Eleusis ayinlerinde kullanılan p.t. Kaptır. İkincisine göre mistik amaçlı bir krater türüdür. Eleusis'te kernos taşıyan rahibelere kernos taşıyıcı anlamında *kernophoros adı* verilmiştir.

DEMETER VE İKİZLER

Triptolemus ve İason veya İasus

İasion Samothrake'de Semadirek adasında mistik ayinleri kurmuştur. Demeter ile olan Ploutos ve Philomelus adlı ikiz oğullarının babası ve Korybas adında bir oğlu daha bulunmaktadır. Demeter ile olan ilişkisi nedeniyle Zeus tarafından cezalandırıldı. Sonrasında tarım ile ilgili kahramanlar olarak Triptolemus ile İasion ikizler takım yıldızını oluşturdukları ifade edilir.

Demeter Kültünün Görüldüğü Yörelere:

Güney Yunanistan

1. Atina
2. Alimus (Attika'da küçük bir yerleşim)
3. Phyla (Attika'da küçük bir yerleşim)
4. Phalerum (Attika'da küçük bir yerleşim)
5. Eleusis
6. Megara
7. Aegina
8. Korinth
9. Sikyon
10. Keleia (Sikyon bölgesinde küçük bir yerleşim)
11. Argos
12. Mykenai
13. Troizenos (Argolis bölgesinde küçük bir yerleşim)

14.Eilei

15.Sparta

16. Amyklai

17.Messene

18.Elis

19.Olympia

20.Patrai

21.Megalopolis

22.Theb

23.Thermopylae

24.Paros

25.Thasos

26.Rhodos

27.Ephesos

28.Mykale

29.Miletos

30.Kıbrıs

31.Sicilya

St. Petersburg Hermitage Müzesi Ceres-Demeter Roma Dönemi
Kaynak: <http://www.theoi.com/Gallery/S3.1.html>

Knidoslu Demeter, Britanya Müzesi, MÖ 350 yılları
Kaynak: <http://www.theoi.com/Gallery/S3.7.html>